

## Martin Nyrops første bygningsværk.

To breve fra hans Sorøtid.

Ved lektor *L. Balslev*, Sorø

Arkitekten Martin Nyrop, Københavns rådhus' bygmester, gik på Sorø Akademi fra 1859–1865. Læsningen lå ikke særligt for ham (jeg sad altid på bageste bæk og tegnede, skal han have fortalt), og han forlod skolen uden eksamen. Ved halvårsprøven i februar 1865 fik han slet i latinsk stil og mdl. i græsk og geometri, men han gengældte ondt med godt; han blev en trofast gammel soraner og huskes med stor taknemlighed i soranske kredse, bl. a. for sin indsats ved restaureringen af Tersløsegaard og for brøndhuset i Fratergården, som han har tegnet.

Overlæge Mourier, Sorø, har venligt overladt mig de følgende to breve, som Nyrop i sin Sorø-tid har skrevet til hans moster, Marie Nicoline Voltelen (1847–1917). Hun var datter af læge i Nysted Carl Julius Voltelen og kom efter faderens tidlige død (1854) i huset hos en præst på Ærø, hvor Martin Nyrops fader var præst i Marstal<sup>1</sup>). Hun døde ugift i København, men brevene bevaredes pietetsfuldt i familien, og jeg er overlæge Mourier og hans datter, frøken B. Mourier, som nu ejer dem, taknemlig for tilladelse til at trykke dem. Som man vil se, vidner de om en meget indtagende, uskyldig drengeforelskelse i den jævnaldrende unge pige og fortæller bramfrit løst og fast om livet på Sorø Akademi for nøjagtigt

100 år siden. Hertil kommer, at det 2. brev beskriver den store arkitekts første bygningsværk: alle tiders „græsbænk“ i skoven, med volde om til værn mod blæsten og med tag over, så man godt beskyttet kunne nyde surbrød, røgede sild og nødtørftigt kogte æg.

Stavning og tegnsætning er gengivet uden ændringer. [ ] betegner udgiverenes tilføjelser. ( ) er brevskriverens; dog tilføjet af mig, hvor det tydeligt drejer sig om indskud. Slutningen af efterskriften til 2. brev er svær at læse, men dog forhåbentlig rigtigt tydet. Den er skrevet langs papirets rand. 1. brev er skrevet på lyserødt papir!

Sorø Akademi . . . . . 1862.

Kjære Marie!

Jeg troede at jeg havde faaet Brev fra dig først, men jeg vil dog alligevel først skrive til dig. Men nu maae du ogsaa snart skrive til mig, hvordan du har det, og saadant noget, thi det længes jeg efter at høre. Du fik da vel mit forrige Brev? Har du hørt at Christoffer er kommen til China den 17de Nov. og Holger skulde reise derfra til Indien [?] den 20. Nov. saa at de ventelig er truffet sammen derovre i China.<sup>2)</sup> Det er ellers en travl Tid i denne Maaned, thi den 3die Feb. begynder Examenen og det gyser allerede i mig naar jeg tænker paa den Tid. Jeg tænker rigtignok paa dig naar jeg tager Kraverne paa, som du har syet paa, (hvis du husker det bad du mig om det i Julen) men det er dog ikke det Hele, thi jeg tænker meget tidt paa Dig og paa den Tid vi var sammen, det var en deilig Tid og jeg ønsker mig den tidt tilbage. Hvorlænge er det du bliver paa Ærø, for Moder sagde, at du skulde blive der i nogen Tid efter din Confirmation men hvorlænge? I Fastelavnsferien (3 a 4 Dage) lige efter Examenen skal jeg hjem med to Brødre Henningsen som boe paa en Gaard ved Navn Bonderup, som deres Fader har forpagtet.<sup>3)</sup> Var det ikke mærkeligt, sidst jeg var paa Bonderup, saa jeg der en Pige, ved Navn Mine, fra Ærø, som tjente hos Henning-

*Martin Nyrops første bygningsværk*

sens. Vil du ikke underrette mig om, hvornaar det er, du skal confirmeres og naar det er din Fødselsdag, thi om jeg endikke har Raad til en videre stor Foræring, saa kan jeg dog skrive dig et Brev til, ved disse to store Leiligheder. Haveto (Lev vel) det ønsker jeg

din hengivne Ven

M. Nyrop.

Prik, Bare vi maae leve.

Veed du hvad jeg tænker hver Aften?

Dors, Martin, dors, et qu'un songe heureux te fasse retrouver ta chère petite Marie.

[Sov Martin, sov, og gid en lykkelig drøm vil få dig til at møde din kære lille Marie].

Sorø Akademi, 11te Marts 1863.

Kjere Marie.

Prik, bare du maa leve, ja leve rigtigt længe og lykkeligt.

Du maa undskylde at min Gratulation til din Confirmation er udebleven så [?] længe, thi i denne Tid har der været saamegen Hurlumhei her. Altsaa gratulerer jeg dig nu og ønsker dig af Hjertet all muligt godt (ved „godt“ kan du nu tænke dig hvad du vil). Igaar Aftes var her storartet *Knald* her paa Akademiet paa Grund af Prinsesse Alexandras Formæling.<sup>4)</sup> Først henad Klokken 6-7 begyndte Ballet, der aabnedes af en Elev ved Navn Tvermoes. (min Kammerdux i fjor) og tænk dig bare, der var vist en 40 Par om ikke mere; hvis det ikke havde været Snevejr, og derfor Mangel paa Damer, havde der været vist omtrent dobbelt saa mange.

Klokken 10½ fik vi skaaret Smørbrød, Kager, Punch og Blækvand (NB. det samme som rødvin) og saa begyndte Ballet igjen og varede indtil Klokken 11½. Jeg dansede imidlertid ikke videre, thi her gaaer det saa græsseligt fint til og det kan jeg ikke lide. For at forslaae Tiden gik jeg da Klokken var 11½, op paa mit Kammer med et Par Kammerater og røg en Cigar, thi vi tænkte at vi uden Forstyrrelse kunne gjøre det da Lærerne vare nede ved Ballet. Vi bedrog os

*L. Balslev*

imidlertid, thi som jeg tændte min Cigar stod en af Lærerne ved Navn Corfixen<sup>5)</sup> udenfor Døren (I døren er der anbragt to Ruder for at Lærerne kunne see om vi læse.) Han kom ind, skjendte paa mig og gav mig en paa Øret og gik igjen. (Det er bare et lille Billede fra Akademiet.) Forleden Dag vare Eleverne ude ved Bane-



*Martin Nyrop*

gaarden for at raabe Hurra for Alexandra, som skulde komme forbi den Eftermiddag. Og tænk dig vor Forbauselse, da lige med Eet Locomotivet med en Kulvogn og tre Vogne farer forbi med rasende Fart. Jeg for min Part kunde slet ingenting see, thi en Masse Støv og slige Ting fløi lige op i Hovedet paa mig, saa at jeg maatte holde for Øinene og da jeg aabnede dem igjen var det forlængst borte. Endnu engang gratulerer jeg dig og hilser dig fra Olaf Krebs, som godt kan huske dig, og fra din

altid inderligt hengivne  
Martin Nyrop.

Fortæl mig snart, hvad du har faaet [?] og s. v. Fra mig faaer du intet nu men trøst dig med Ordsproget: *Det kommer, naar man mindst venter det.*

*Martin Nyrops første bygningsværk*

P.S. Jeg har rent glemt at fortælle dig at jeg i Ferien [ovenover linien er tilføjet: Fastelavnsferien 3 Dage.] var paa en Gaard ved Navn Bonderup med [indføjet: 13. Marts d. e. dato for brevets fortsættelse] en Henningsen, hvis Fader er Forpagter sammesteds. Vi morede os meget godt der, og sloge Katten i Stykker. Idag reiste min gode Ven Carl Holm<sup>6)</sup> bort herfra, han skal nu hjem til sin Fader, der er Præst i Angel og i Juni Maaned skal han tilsøes. I den Anledning blev der givet et lille Afskedsgilde inde hos Læreren Nyeborg<sup>7)</sup>, som opvartede med Punsch og Kager. Denne Nyeborg er noget pralende og til Exempel skal jeg nævne følgende Ord, som han sagde ved Gildet: „Ja! da jeg var ung (NB. han er kun nogle og tyve Aar) da kunne jeg sidde en heel Nat og drikke Punsch uden det skadede mig noget, ja hvis det skulde være, saa kunde jeg vel nok drikke 1 halv Snees halve Bagere (Bayersk Øl) uden at det kunde genere mig det mindste. I dette Forvaar [sic] har jeg og nogle Kammerater (Nagel, *Krebs*, Kühle, J. og C. Hastrup) begyndt at lave en Græsbænk ude i Skoven og det gaaer allerede meget godt fremad, skjøndt det ikke er nogen almindelig Græsbænk, thi der er Volde omkring til at beskytte mod Blæsten og vi have ogsaa besluttet at have Tag over den. Forleden Søndag var vi derude for at arbejde og havde Surbrød, Røgede Sild og Æg med derud, Æggene maatte vi selv koge (see anden Side) skjøndt vi ingen Gryde havde, men jeg fandt paa Raad, jeg tog nemlig et Stykke Tøi og vædede det i Søen [?], lagde Æggene deri og lagde hele Klatten oven paa et Baal, som vi havde antændt. Rigtignok bleve de noget blødkogte, men ellers meget gode.

O! hvor jeg dog glæder mig til Sommerferien, saa [?] træffes vi da vil jeg haabe. [En sætning udstreget, den begynder: du maa endelig ikke . . .] Nu efter at du er bleven confirmeret seer du vel ned paa mig lille Purk og vil have at jeg skal sige De til dig, dog nei! Det ligger hvis ikke i din [?] Natur.

Det blev rigtignok et langt „post scriptum“ paa sidste Side, men jeg veed ikke hvoraf det kommer naar jeg skriver til *dig* løber næsten Pennen uden at jeg veed hvad jeg skriver om.

Din hengivne Ven [?]

L. Balslev

## NOTER

Jeg havde gerne samlet nogle flere oplysninger til kommentering af brevene, men det har ikke været mig muligt at overkomme det. Nyrops kammerater kan findes i Arsskriftet for Sorø Akademi Skole, som dog først optager elevernes navne i årgangen 1863-64.

<sup>1)</sup> Overlæge Mouriers oplysninger.

<sup>2)</sup> Christoffer og Holger er Martin Nyrops ældre brødre, der begge kom til søs, tog styrmandseksamen og senere bosatte sig i U.S.A. (C. Nyrop: Slægten Nyrop. 1908. S. 103f.)

<sup>3)</sup> Heinrich Christian Henningsen var forpagter på Bonderup i Store Tåstrup sogn. Hans søn Valdemar H. f. 25/9 1849 gik i klasse med Nyrop, men udmeldtes 9/2 1865. Død i U.S.A. Carl Heinrich Henningsen f. 20/4 1851 gik 2 klasser under broderen; han blev forpagter på Bøgebjerg v. Kerteminde og døde d. 13/10 1928. Oberstløjtnant Henningsen, København, har venligt oplyst mig om familieforholdene.

<sup>4)</sup> Prinsesse Alexandra blev gift med prinsen af Wales, den senere kong Edward VII af England, d. 10. marts 1863.

<sup>5)</sup> Hans Corfixen (1823-1901). Lærer i Sorø og inspektionshavende på hovedbygningen 1851-82. Han var en dygtig matematiklærer, men skal have været forsømmelig som tilsynsførende. Nyrops beretning viser dog, at der er overdrevet, når traditionen hævder, at han *aldrig* kom på korsgangen. (Olrik: Oversigt over Lærerstanden ved Sorø Akademi ... 1822-1922).

<sup>6)</sup> Hans Carl Ludvig Holm. Søn af pastor Holm i Aventoft ved Tønder. Udmeldt 31/3 1863.

<sup>7)</sup> Peter Severin Nyborg, cand. theol. Han var født 1834 og var dog altså 29 år, da det lille afskedsgilde fandt sted. Død 1906. (Olriks oversigt.)